

De bonte berm van een oude snelweg

Aan de noordkant van de Oeverlanden ligt nog een restant van wat ooit de snelweg naar Den Haag was, tegenwoordig Oude Haagseweg geheten. Op de brede middenberm is dankzij een bodem van kalkrijk schraal zand een bloemrijke vegetatie ontstaan met tal van soorten die in de soortenrijke Oeverlanden niet te vinden zijn. Daarom vormt deze weg altijd een mooi zijsprongetje tijdens onze jaarlijkse plantenexcursie eind juni. Wat betreft bloeirijkdom doet dit gedeelte enigszins denken aan de Beneluxbaan in Amstelveen, vroeger de mooiste middenberm van Nederland genoemd, die indertijd moest wijken voor de aanleg van de Amstelveenlijn.

Natuurlijk komen er de oude getrouwen van schrale graslanden voor die op zich al voor een kleurige, warme, zomerse sfeer zorgen: gewone rolklaver, wilde peen, luzerne, duizendblad, sint-janskruid, zeepkruid, wilde reseda, duinkruiskruid, hazepootje, honingklaversoorten, slangekruid, gewoon biggekruid en gewone veldbies. Een ander deel is rijker, en wordt meer door grassoorten gedomineerd, maar hier grijpen weer soorten als pastinaak en vogelwikke hun kans. De zomerse sfeer wordt versterkt door het gonzen en zoemen van talrijke insecten als hommels, zweefvliegen en vlinders. Vooral icarusblauwtjes en sint-jacobsvlinders zijn hier in de juiste maand altijd in groten getale te vinden. Deze middenberm versterkt wellicht het hele gebied ten zuiden van de A4 als kraamkamer en doortrekzone voor vlinders uit de Haarlemmermeerpolder richting Amsterdam-Zuid.

Meer bijzonder is het voorkomen van twee soorten anjers: de ruige anjer, en de officieel uit Nederland verdwenen karthuiser anjer, soorten die met hun kleine, fel roodroze bloemen de vegetatie doorspikkelen, en die elke plantenliefhebber in vervoering zullen brengen. Een andere niet in Amsterdam aan te treffen soort is de

Kattedoorn, vorig jaar al half juni volop in bloei. Foto: Nico Jansen

kattedoorn. Een gemeen stekende, op een klein struikje lijkende lipbloemige, die bezet is met talrijke roze bloemen. Ook de pijpbloem is er op verschillende plekken te vinden. Dit traditionele artseneigewas uit zuidelijke streken zaait zich normaal gesproken in Nederland moeilijk uit, omdat volgens de Ecologische Flora kruisbestuiving moeilijk gaat doordat de soort zich vooral door ondergrondse wortelstokken verspreid, waardoor, in combinatie met haar zeldzaamheid, de bloeistengels dus vrijwel altijd tot één kloon behoren.

Maar het meest bijzonder is toch wel de blauwe bremraap. Deze op duizendblad woekerende volledig

parasitaire plant is zeer zeldzaam, en is zeker wild, want is nooit in zaaimengsels aan te treffen. Op een gegeven moment stonden er wel veertig exemplaren, maar de soort leek verdwenen wegens ernstige verstoring van de groei-plek door wegwerkzaamheden. Maar nu lijken ze weer aan een gestage opmars begonnen te zijn. Meer in het algemeen hebben hier de laatste jaren nogal wat werkzaamheden plaatsgevonden. Zo werden praktisch over de volle lengte kabels aangebracht. Maar tot nog toe lijkt de vegetatie zich telkens weer te herstellen. Een aantal jaren stonden er meer in de richting van het Mercure-hotel op het wat voedselrijkere gedeelte een flinke hoeveelheid papavers, altijd een indicator voor recent verstoorde grond.

De berm is begin jaren zeventig waarschijnlijk ingezaaid, mogelijk op initiatief van een individueel handelende ambtenaar, want in Amsterdam werd in die tijd, in tegenstelling tot sommige gemeenten, nauwelijks aan het inzaaien van berm en gedaan. Later wel in het Westelijk Havengebied, bij de Zeeburgertunnel en op de Osdorper Ban. Het stadsdeel maait de middenberm eenmaal per jaar en voert het maaisel af, meestal in september, hetgeen ongeveer het geëigende beheer is voor zo'n plek. Alhoewel begin oktober ook nog wel goed zou zijn; begin augustus maaien, wat ook wel eens gebeurd is, is eigenlijk wat te vroeg. Verder zou men misschien elk jaar een ander gedeelte, 10 tot 35 procent, kunnen overslaan om zo een faunavriendelijk beheer te voeren; gefaseerd maaien zoals dat heet. Goed voor bijvoorbeeld de talrijke icarusblauwtjes.

De ondergrond is duidelijk schraal, droog, kalkrijk zand, alhoewel het grondwater in dit deel van het land natuurlijk nooit echt ver weg zit. Een indicatie hiervoor zou kunnen zijn dat de bovengenoemde kattedoorn het hier goed doet. Op een bepaald gedeelte groeien tientallen exemplaren. Deze plant wordt, net als haar nauwe verwant kruipend stalkruid, met droogte geassocieerd, maar heeft in feite wat vocht in de diepere ondergrond nodig. Trouwens de redelijk imposante grote pimpernel, een plant van vochtige weilanden, groeit in de zijberm aan de kant van de Oeverlanden. Ook de kattedoorn is na vijftig jaar hiernaar overgestoken, zodat we deze soort in zekere zin tot de flora van ons gebied mogen rekenen.

De oude snelweg naar Den Haag in 1938 met een toen veel kleinere middenberm dan in het thans nog bestaande gedeelte.

Het valt te hopen dat deze berm behouden kan blijven, en niet ooit tot een glad gazon gepromoveerd wordt zoals het geval is geweest bij het aansluitende stuk van de Johan Huizingalaan ten noorden van het viaduct onder de A4, waar tot enkele jaren geleden in de middenberm tientallen veldsalies voorkwamen, en aan de zijkant grote centaurie. Zaad van de laatste plant heb ik overigens, vlak voor het verwijderen ervan, op de vlinderburcht op het depot uitgestrooid, waar een stuk of tien exemplaren verschenen zijn. In totaal gaat het toch om een lengte van 800 meter dat interessant is; dat is bij een breedte van twaalf meter bijna één hectare. Thans is er aan de overkant, dus onmiddellijk naast de A4 naar Schiphol, een tijdelijk onderkomen voor buitenlandse arbeiders voor de Noord-Zuidlijn ingericht. Over wat de plannen voor de strook tussen de oude snelweg en de A4 betreft, bestaat nog veel onduidelijkheid.

Hans Bootsma

Terwijl de andere icarusblauwtjes in een wolk opvlogen, lieten deze zich tijdens hun paring niet verstoren, al zittende op een bloemknop van gewone rolklaver, één van hun favoriete waardplanten.

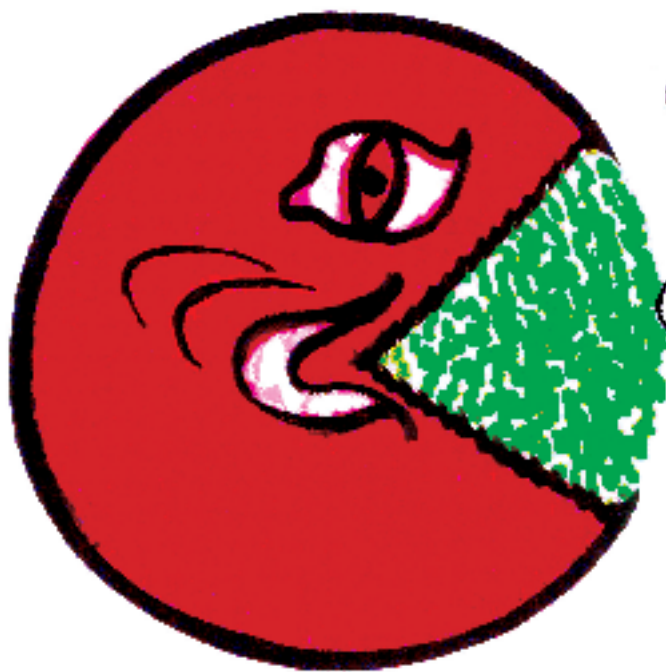
Foto: Henk Smit

Oever

Voorjaar 2010 - nr 59

AMSTERDAM, de stad van LOBBEN en SCHEGGEN

GROEN

HAPT ZO HÉÉRLUK *weg*

HOERA!

GEEN DROPPING OLYMPISCHE SPELEN 2028 BY NIEUWE MEER!

zie artikel ONTWERP STRUCTUURVISIE op pagina 4

Algemene Ledenvergadering op zaterdag 15 mei 2009

Vereniging "De Oeverlanden Blijven!"